

Slakken vangen: een persoonlijke visie

door Hans van den Broek

28 november 2018

Alom gaven de plaatselijke leden van Groei en Bloei tijdens bijeenkomsten te kennen dat 2017 een echt slakkenjaar was. Met name hosta's werden massaal beschadigd door deze ongewenste tuingasten. Aangespoord door mijn echtgenote om hier iets aan te doen ging ik medio augustus 2017, en dus veel te laat, tot actie over.

Gewone naaktslak

Wat zijn de 'adviezen' om slakken te vangen?

Om te beginnen oriënteerde ik me op de aangeraden methodes. Uit de grote hoeveelheid methodes bleek dat plantenvraat door slakken als een groot probleem ervaren wordt. Op internet en bibliotheek zocht ik de bestrijdingsmethodes op. Bij deze een overzicht van de gevonden methodes.

Strooibare chemische stoffen

De enige twee middelen die men nog mag gebruiken voor de bestrijding van naaktslakken zijn metaldehyde en ijzerfosfaat.

De commerciële producten zijn :

Escar-Go = ferrifosfaat; 1 kg á € 12,50 is goed voor 400 m² [3 cent/m²]

Metarex = metaldehyde met een lokstof; blauwe korrels. 400 gram kost € 12 en is goed voor 800 m² [1,5 cent/m²]

[Professionele telers mengen Metarex soms met ijzer(III)fosfaat - Sluux.]

Biologische bestrijding

Hans van den Broek

= kleine wormpjes [nematoden] vernietigen de slakken.

1 pak is geschikt voor 40m² € 27 [70 cent/m²]

De wormpjes zijn 6 weken werkzaam. Merken: Nemaslug, Brimex

Mechanische barrières

= scherpe plastic borderrollen van minstens 5 centimeter hoog rond de te beschermen plant zetten.

= alternatief is een hoog 'hekje' zetten rond één plant: bodem en hals van een plastic fles afknippen, die diep in de grond duwen en bovenste rand insmeren met vaseline

= Een hekje, 'slakkenmuurtje', maken van een strip koper van bijna 50 cm lang en 6 cm breed. [€ 6]

= cirkeltje rond een plantengroep maken van koperdraad samen met een gegalvaniseerde draad [dit zou een vervelende elektrische spanning voor de slak opleveren]

= paadjes tussen de planten maken van droge, scherpe producten, zoals fijngestampde eierschalen, as van een houtkachel of drab van [zenuwverlammende] koffie.

= Het meest recente advies was het smeren van een [plakkerige] gel rondom een plant [1 kg voor € 10].

gevlekte akkerslak

twee vraatzuchtige segrijnslakken

Natuurlijke vijanden

= kippen, lijsters, merels, egels

Plant onaantrekkelijk maken

= hosta's met ammonia-25%-oplossing besproeien in de lente; in de zomer onderhoudsdosis 10%

= Volgens internet kan men slakken ook afweren, door gebruik te maken van allerlei [oliehoudende geurige] planten zoals: munt, bieslook, knoflook, venkel, vingerhoedskruid, geranium, oostindische kers, hysop, salie, tijm en tomaat.

Die moet men op bedreigde plekken rond de te beschermen planten neerzetten. Verder hebben slakken een hekel aan rucola, rabarber, uien en asperges. [G&B aug 2012 p 8]

Een internetaanrader was verder het planten van afrikaantjes.

Slakken lokken en wegvangen met [natuurlijke] lokstoffen

De aanbevolen lokstoffen zijn:

= legmeel = kippenvoer; 5 kilo voor € 4

= resten van appel, pompoen, rottend fruit, banane- of meloeneschil.

Leg ze onder een dakpan, kool- of rabarberblad. De verzamelde slakken met de hand wegvangen

= Het neerleggen van een krop sla en wachten tot de slakken er in zitten.

= Bruin bier in een slakkenval. Dode slakken weghalen met oud teezeefje.

= Een slakkenval met commerciële lokstoffen. Deze lokstoffen worden aangeboden voor veel te forse prijzen.

tuinslak, harde schelp

segrijnslak, weke schelp

Er zijn [bij ons] veel meer naaktslakken dan huisjesslakken

Overigens vermeld geen enkele auteur hoe effectief of niet-werkzaam al deze methodes zijn. Als je deze adviezen doorleest lijken veel adviseurs elkaars' raadgevingen over te schrijven.

Mijn aanpak

Toevallig had ik, dankzij een excursie in 2016, slakkenkwekerij Kessels in Ospel bezocht. Daar had men mij verteld dat slakken een goed reukvermogen hebben. Volgens Kessels kunnen slakken de voor hen aantrekkelijke stoffen of planten tot op een afstand van 20 meter ruiken. Wat ze bijzonder goed ruiken is volgens hem donker bier. Voeg dit bij een kruipsnelheid van wel zeven meter per uur dan betekent dit dat ze elke tuin makkelijk aan kunnen! Zijn advies: neem een slakkenval, een diepe glazen kom of soepbord is in feite al voldoende, en giet hier een flinke scheut donker bier in.

Ik groef dus een 'val', een soort verdiepte glazen soepbord van de kringloopwinkel, in de grond tussen de hosta's. De val zette ik zo diep dat de slakken makkelijk van de tuingrond op het randje van de schaal over konden kruipen.

De volgende dag kon ik tot mijn stomme verbazing 45 dode slakken in alle formaten uit het glas vissen met een theezeefje [want gladde slakken grijpen met je vinger is wat lastig]. De dagen daarna nam dit aantal langzaam af tot het stabiliseerde rond een paar stuks per dag.

Ik had uit nieuwsgierigheid een paar keer 's avonds naar de val gekeken. De laatste keren zag ik er 's avonds een stuk of zes slakken inkruipen. Maar de volgende dag zaten er toch maar twee in de val. Dat was niet de bedoeling. Terwijl ik met een sterke zaklamp rond acht uur s'avonds naar de val liep zag ik overal elders veel slakken kruipen.[!]

de slakkenval

vele reeds verdronken
en twee drinkende slakken

Geleidelijk realiseerde ik me dat er veel meer slakken met de hand te vangen waren als ik in het donker met een felle scherpe zaklamp rondspeurde.

Hierna ging ik voortaan elke avond een rondje door mijn tuin maken met een goede zaklamp en ving er per keer gemiddeld 30 á 40 per ronde! Aanvankelijk waren hier veel grote exemplaren bij. Langzaamaan kwamen er meerdere kleine slakjes bij. Waarschijnlijk ving ik nu ook kleintjes omdat ik ze beter herkende maar ook omdat ik inmiddels wist waar ik kijken moest.

Tot mijn verbazing zag ik in de tussentijd de slakken op hosta's, die met afgewerkte koffiedrab bestrooid waren, tussen en op de gemalen koffie doorkruipen. Die koffiedrab: dat werkte dus gewoon niet. Ook een dakpan, die ik midden in de tuin had neergelegd, leverde met moeite maar 3 slakjes op. Het gebruik van koperen muntjes en draadjes rondom hosta's had geen enkel effect.

Over een 7 centimeter hoge scherpe kunststof omgrenzing van een hosta zag ik vrolijk een dikke slak kruipen.

Ook zogenaamde vetplanten waren vaak massaal [10 stuks of zo] het slachtoffer evenals soms aruncus of varens.

Ronduit ergerlijk was het om te zien dat de afrikaantjes bijna volledig kaalgevreten werden. Tijdens mijn avondronde zag ik soms wel twee of drie dikke slakken op één enkel plantje rondkruipen.

Twee van de zes slakken [>>>] die een afrikaantje gaan oppeuzelen.

Verder viel op dat op een vochtig tuinpad of muurtje tamelijk vaak slakken bleken te kruipen. Soms leek het er op dat de slakken graag van een betegeld tuinpad, een 'snelweg' die gladder is dan los zand, gebruik maakten. Aan de rand van het gazon kwam ik ook regelmatig forse exemplaren tegen. Opvallend vaak vond ik meerdere slakken verzameld op de resten van slakken die de dag ervoor vernietigd waren. Het leek er op dat ze als het ware 'recycleden'.

zeefje om
val te ledigen

de catch of the day

alle slakken uit de val

De meeste methodes die worden aangeraden om slakken te vangen werken maar zeer beperkt. Ze zijn vaak duur of alleen op een beperkt gebied zinvol. Wil je [geurige] planten als afweermiddel gaan gebruiken dan moet je er je tuin als het ware voor overhoop zetten en aan aanpassen.

Ik heb ook commerciële lokstoffen voor de slakkenval gebruikt, met zeer wisselend resultaat. Ze zijn over het algemeen erg prijzig.

Als je een lokstof gebruikt neem dan gewoon bruin bier. Een scheutje van een kwart bierglas is genoeg voor één val. Dat kun je zo nodig met gewoon water aanvullen. Wat je over hebt bewaar je in leeg limonadeflesje met draaidop in de koelkast [of je drinkt het op]. Donker ofwel bruin bier is het meest effectief en goedkoopst. Bedenk dat, ondanks de grote aantallen die je op

deze manier vangt, je toch maar een gedeelte van alle slakken uit je tuin verwijdert.

Enkele onverwachte waarnemingen

Het blijkt dat slakken het HELE jaar door in een tuin te vinden zijn. De weersomstandigheden maken wel wat uit. Bij broeierig en warm weer zie je duidelijk meer slakken. En tijdens of na een regenbui, of besproeiing, zijn ze duidelijk aktiever en vaker aanwezig. Op heel droge hete dagen laten vooral de naaktslakken het vaak afweten en vind je amper een slak. Wat me ook opviel was dat regelmatig een grote hoeveelheid slakken op één plant zat. Daarentegen zaten er op identieke planten rondom die aangevreten lievelingsplant bijna geen slakken! Het was alsof ze de zwakste plant aanvielen of dat ter plekke een heel eierlegsel was uitgekomen.

Om slakken op te sporen is het ook nuttig te zoeken naar nieuwe aangevreten stukken plant. Zie je een bijna glad rond vers gat dan is er vaak een forse slak op of naast die plant vinden. Een ouder gat heeft een bruine rand en wordt langzaam ovalig en smaller van vorm. [soort reparatie] Met andere woorden zie je nieuwe grote slakkengaten dan moet je echt zoeken naar die grote slak. Bedenk dat het de grote slakken zijn die voor grote aantallen nakomelingen zorgen. Vele kleine gaten wijzen dus op kleine slakken. Maar vaak kun je die niet vinden. Dat vind ik nu niet meer zo erg want die vang je toch wel als je regelmatig blijft controleren en ze ondertussen wat groter geworden zijn.

Slakken verstoppen zich onder bodembedekkers vooral als daartussen ook nog tuinafval of blaadjes tussen liggen. En dan vooral bodembedekkers die tegen de hosta's aan staan. En dus vind je slakken onder en op asarum en aruncus.

Na het invallen van de duisternis gaan de slakken op weg naar de door hen uitverkoren planten. In deze transportfase kun je er nogal wat vangen op tuinpaadjes of in de rand van het gazon.

Als het net geregend had lieten de slakken die ik probeerde te pakken zich soms snel over het gladde groen naar beneden glijden. Bijvoorbeeld aan de binnenkant van een stengel.

Vanaf eind september 2018 ving ik steeds meer kleine slakjes. Blijkbaar speelde nu mee dat de nieuwe generatie zich aandiende.

Eind oktober daalde het aantal gevangen slakken, hun seizoen liep blijkbaar ten einde.

In de wintermaanden heb ik af en toe ook een rondje door de tuin gemaakt. Het viel op dat er altijd wel een paar slakken te vinden zijn hoe koud het ook was.

De meeste slakken worden echter zo rond half april weer aktief.

Dan blijkt het vangen iets makkelijker dan in het najaar. De planten hebben namelijk nog allemaal mooi ongeschonden fris blad. Zodra je een plant ziet met aangevreten blad is het niet moeilijk om daarop, na het spreiden van de bovenste bladeren, een paar dikke slakken te vinden op het blad, op de stengel of gewoon op de bodem in de buurt.

En zoals bekend hebben slakken zo hun voorkeur: hosta en oekoemis. Maar onverwacht was de aantrekkingskracht van

portulaca

en vers bloeiende muscaris

Ongelofelijk en verbazingwekkend is het aantal slakken dat ik in mijn tuin heb gevangen. Op een perceel van 1200 m² dat een vrijstaand huis met terras en tuin omvat heb ik na ruim 1 jaar ongeveer 4600 slakken in alle formaten gevangen. Het waren grote en kleine slakken, naaktslakken en huisjesslakken.

Gevangen slakken 15 augustus 2017 tm 31 augustus 2018:

augustus 2017:	600 stuks	augustus	149
september	763	september	32
oktober	549	oktober	164
november	63		
december	12		
januari 2018	25		
februari	0		
maart	5		
april	106		
mei	1600		
juni	794		
juli	27		

Het beeld wordt natuurlijk vertroebeld door de forse droogte vanaf juni 2018. Hoe dan ook ving ik vanaf juni 2018 bijna geen grote slakken meer maar voornamelijk kleintjes of middenmoters.

De piek in mei zal te danken zijn aan de eierlegsels van 2017.

Kort en bondig : Hoe kun je ook een slakkenplaag bestrijden?

- = De meeste slakken kun je vangen na het invallen van de duisternis. Met een felle zaklamp ontsnapt er niet veel aan je aandacht.
- = Er komen veel slakken tevoorschijn vlak na een regenbui of besproeiing.
- = Sommige plekken zijn duidelijk favoriet en je komt daar steeds veel slakken tegen.
- = Met een slakkenval kun je veel [maar niet alle] slakken vangen. Vul de val met een kwart glas donker bier. Leeghalen met teezeefje.
- = Vang de slakken met de hand of draag een rubber tuinhandschoen. Een groot stomp pincet of schaar is ook heel handig.
- = Bij [recent] aangevreten planten moet je meer tijd besteden om de daders te vinden. Grote gaten wil zeggen grote slakken, kleine gaten kleine.
- = Als je ergens veel slakken vangt, ga dan na een kwartier nog eens kijken.
- = Enkele voorkeursplekken: de rand van het gazon, rottend fruit onder een dakpan; vernietigde slakken. De plek waar er gisteren veel zaten.
- = Ruim ook zo veel mogelijk kleine slakken op.
- = Het continu wegvangen van de grote slakken is uiteindelijk het meest effectief want die zetten de eitjes af. Kleine slakjes vangen kost veel tijd, vang die maar als ze groot zijn.
- = Elke dag op pad gaan hoeft niet. Ik schat in dat je met 2 keer per week na de schemering een rondje lopen, een plaag onder controle krijgt. En je bent toch ook leuk bezig.

zo zien we de slakken het liefste